

MEĐUNARODNI KONGRES O CESTAMA ZA JUGOISTOČNU EUROPU

U Cavtatu je u hotelu *Croatia* od 6. do 9. ožujka 2005. održan 4. kongres IRF-a (International Road Federation – Međunarodna cestovna federacija) s temom o cestama za jugoistočnu Europu. Organizatori su uz IRF bili Hrvatsko društvo za ceste *Via Vita*, a domaćin Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka. Kongres je održan pod pokroviteljstvom Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu i Vlade Republike Hrvatske.

Međunarodna cestovna federacija (IRF) nevladina je i neprofitna organizacija za promicanje razvitka cestovne infrastrukture. Ima jedinstvenu mrežu članova iz više od 70 država i sa šest kontinenata iz javnog i privatnog sektora, a ima za cilj poboljšanje socijalnih i gospodarskih cestovnih koristi. U okviru međunarodnih programa, IRF-ov programski centar u Ženevi i Bruxellesu brine se o cestama u Europi.

Na temelju uspjeha dosad održanih kongresa IRF-a za jugoistočnu Europu, te prijedloga Svjetske banke da IRF utemelji posebnu asocijaciju za ceste u jugoistočnoj Europi, osobito je zanimanje za sudjelovanje u takvim udruživanjima pokazalo nekoliko ministarstava prometa i državnih uprava za ceste, a zanimanje pokazuju i mnoge privatne tvrtke koje bi u takvoj instituciji imale savjetodavnu ulogu.

Cilj je ovoga 4. kongresa bio da se u međusobnoj koordinaciji s inicijativama za ekonomski preustroj jugoistočne Europe potakne razvoj cestovnih i prometnih mreža koje su nužne za gospodarski razvitak regije.

IRF svoj rad temelji na radu radnih skupina, a posebice promicanjem suradnje među vladama. U planu je stvaranje cestovne platforme za države tog dijela Europe u javnom i privatnom sektoru, uz suradnju organizacija kao što su Pakt o stabilnosti i

CEMT (Europska konferencija ministara prometa). Pokušava se potaknuti obnova u regiji, uz sudjelovanje Europske komisije, međunarodnih financijskih institucija, poput Europske investicijske banka (EIB), Europske banke za obnovu i razvitak (EBRD) i upravljačkih skupina za regionalnu infrastrukturu, poticanjem partnerstva između javnog i privatnog sektora te primjenom i poticanjem najboljih rješenja u financiranju, upravljanju i održavanju.

teralnu pomoć kao što su Gesellschaft für technische Zusammenarbeit (GTZ), Agence Française du Développement i dr. Privatni je sektor bio zastupljen tvrtkama vezanim uz cestogradnju i promet, poput konzultanata, izvođača, koncesionara, predstavnika automobilske industrije, proizvođača strojeva i opreme i tvrtki specijaliziranih za prometnu signalizaciju i cestovnu sigurnost. Bile su nazočne i nacionalne udruge za ceste, a iz naše zemlje i predstavnici *Hrvatskih auto-*

predsjedništvo Kongresa

Na Kongresu su sudjelovali predstavnici vlada, ponajprije ministarstva prometa i uprava za ceste te drugi visoki državni dužnosnici iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Grčke, Hrvatske, Italije, Makedonije, Rumunjske, Slovenije te Srbije i Crne Gore. Uz predstavnike Europske komisije i Pakta o stabilnosti bili su pozvani i uglavnom nazočni predstavnici Svjetske banke, EIB-a, EBRD-a, Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW), CEMT-a, Gospodarske komisije za Europu Ujedinjenih naroda (UN/ECE), Europske agencije za obnovu (EAR) i dr. Bile su uključene i agencije za bila-

cesta, *Hrvatskih cesta, Autoceste Rijeka-Zagreb, Autoceste Zagreb-Macelj, Bina Istre* te brojnih projektantskih i izvoditeljskih tvrtki. Ukupno je na Kongresu sudjelovalo više od 300 sudionika. Službeni su jezici bili engleski i hrvatski.

Četvrti kongres o cestama za jugoistočnu Europu vodio je Jérôme Munro-Lafon, voditelj IRF-ovog ureda u Ženevi, a otvorio ga je Božidar Kalmeta, ministar mora, turizma, prometa i razvitka RH koji je istaknuo da ovom prostoru trebaju veze s Europskom unijom, ali da su i EU potrebni ovi prostori kao smireni i stabili-

zirani te otvoreni za gospodarsku suradnju i turističke usluge. Istaknuo je da je tijekom prošle godine dogovorio i potpisao niz zajedničkih izjava i sporazuma s kolegama iz susjednih država vezanih uz razvoj glavnih infrastrukturnih europskih poveznica i prometnih programa. Republika Hrvatska izgradnjom cestovne infrastrukture povezuje susjedne države s EU-om, omogućujući protok ljudi i dobara, što je uvjet za procvat gospodarstva. Hrvatski je ministar posebno istaknuo da Hrvatska i dalje ustrajava na tome da se Jadransko-jonski koridor uvrsti u mrežu paneuropskih koridora jer ima ključnu ulogu pri učvršćivanju političke i gospodarske stabilnosti na ovim prostorima. Ministar Kalmeta je posebno istaknuo da Hrvatska i dalje ističe veliku vrijednost, ali i nedostatke odluka iz Helsinkija 1997., kada u mrežu paneuropskih prometnih koridora nije uvršten jadransko-jonski prometni koridor, koji povezuje sedam zemalja – od Trsta u Italiji do Kalamate u Grčkoj. Govoreći o izgrađenosti hrvatskog dijela Jadransko-jonske autoceste, najavio je da će do ljeta biti u prometu 285 km od slovenske granice do Rijeke i na ličko-dalmatinskom dijelu od Žute Lokve do Splita. A to je 52 posto ukupne duljine Jadransko-jonske autoceste kroz Hrvatsku.

U svibnju prošle godine pet ministara prometa, uz očekivanu suglasnost ministara Slovenije i Italije, potpisalo je Zajedničku izjavu za uvrštenje jadransko-jonskog koridora u mrežu paneuropskih koridora, zaključio je svoje pozdravno izlaganje ministar Kalmeta.

Potom su se sudionicima Kongresa obratili potpredsjednik Vlade Crne Gore Branimir Gvozdrenović, ministar komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine dr. Branko Dokić, ministar za kapitalne investicije Srbije Velimir Ilić, ministar pomorstva i prometa Crne Gore dr. Andrija Lompar te ministar prometa i veza Alba-

nije Spartak Poçi. U nastavku su govorili Tony Pearce, generalni direktor IRF-a, Michel Peretti, voditelj uprave za gospodarski razvoj Europske komisije i predsjednik grupe za razvoj infrastrukture, Michael Mazur, pomoćnik specijalnog koordinatora Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu te Dieter Koch, član Europskog parlamenta.

Svoje su nacionalne mreže autocesta i cesta posebno predstavili predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Grčke, Makedonije, Rumunjske, Slovenije te Srbije i Crne Gore.

Rad se Kongresa nastavio u plenarnim i posebnim sjednicama. Govorilo se o brojnim barijerama za razvoj transporta, o turizmu i prometu u Hrvatskoj, regionalnoj grupi za razvoj infrastrukture, razvoju transportne infrastrukturne mreže, *REBIS* studiji koja analizira transport u jugoistočnoj Europi te o perspektivama razvoja autocesta u Hrvatskoj.

Nastavilo se s raspravama o prometnim i gospodarskim koristima Jadransko-jonske autoceste i Jadranskog prometnog koridora, o menadžmentu i vođenju projekata razvoja autocesta i o povećanju sigurnosti prometa. Veći je dio izlaganja bio posvećen partnerstvu javnog i privatnog sektora u gradnji cestovne infrastrukture.

Na kraju su usvojeni zajednički zaključci, a 4. kongres IRF-a za jugoistočnu Europu zaključen je svečanom večerom koju je za sudionike pripremila Vlada Republike Hrvatske.

Valja na kraju dodati da će se sljedeći kongres IRF-a za ceste u jugoistočnoj Europi održati u Grčkoj.

U nastavku dajemo prijevod s engleskog jezika integralnog teksta zaključaka Kongresa.

"ZAKLJUČCI KONGRESA

s naglaskom na:

- inovativna rješenja za suradnju između javnih i privatnih poduzeća,
- osnivanje regionalnog cestovnog saveza za područje jugoistočne Europe (uključujući i razvoj Jadransko-jonske autoceste).

Međunarodni savez za ceste (IRF) i Hrvatska udruga za ceste "Via Vita" zajedno su organizirali kongres pod pokroviteljstvom predsjednika vlade Republike Hrvatske dr. Ive Sanadera, uz službenu potporu Božidara Kalmete, ministra mora, turizma, prometa i razvitka Republike Hrvatske. Ovaj skup sponzorirali su Pakt stabilnosti za jugoistočnu Europu i vlada Republike Hrvatske.

Imajući u vidu sljedeće činjenice:

- U sveukupnom sektoru prometnica, cestovna se infrastruktura ističe kao nužan preduvjet i pokretač gospodarskog rasta i razvoja.
- Razvoj društvenoekonomski opravdanih cestovnih pravaca od posebnog je značaja za države u tranziciji u srednjoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi. Strogo ograničavanje sredstava za javnu potrošnju i porezni deficit u javnom sektoru nikako ne pogoduju ulaganjima iz proračuna, pa stoga vlade trebaju biti vrlo oprezne kada donose odluku o realizaciji projekata koji po društvenoekonomskim pokazateljima nisu dovoljno opravdani.
- Povezivanje susjednih država u jugoistočnoj Europi od ključnog je značaja za kontinuirani razvoj dobrosusjedskih odnosa.
- Društvenoekonomski uspjeh cestovnih projekata značajan je, ali nije i jedini uvjet koji se treba razmotriti.
- U jugoistočnoj je Europi cestovni sektor značajan za razvoj suradnje

unutar regije ali i za poboljšanje suradnje na globalnoj razini.

- Dodatna ulaganja u cestovnu mrežu mogu se smatrati opravdanima tek nakon uklanjanja nefizičkih prepreka, jer će tek tada rezultirati u poboljšanju trgovačkih odnosa i ostalih razmjena između zemalja unutar te regije.

Delegati 4. cestovnog kongresa IRF-a za jugoistočnu Europu dogovorili su da će se daljnja djelovanja usmjeriti na tri područja:

1. Da bi se osigurala hitno potrebna dodatna sredstva, trebaju se ukloniti pravne i ostale prepreke koje onemogućuju primjenu koncepta za ostvarivanje partnerstva između javnog i privatnog sektora, te privatno ulaganje i upravljanje na projektima. Treba napomenuti da u istočnoj Europi još uvijek nije postignut uspjeh u pogledu suradnje između javnog i privatnog sektora iako i tu ima izuzetaka, pa tako postoje i neki primjeri uspješne suradnje. Stoga je IRF spreman ponuditi stručnu pomoć i u okviru toga praktična znanja i kontakte sa članovima, a sve u cilju što uspješnijeg ostvarivanja i realizacije ugovora i sporazuma između privatnog i javnog sektora.
2. Sudionici sjednice o Jadransko-jonskoj autocesti pozdravili su nastavak stručnih i proceduralnih aktivnosti naznačenih u "Zajedničkoj izjavi o suradnji na programu Jadransko-jonskog prometnog koridora i na Projektu jadransko-jonske autoceste" koju su potpisali ministri prometa Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Albanije i Grčke. U prilogu se daje detaljan iskaz o toj temi.
3. Osnivanje regionalnog cestovnog saveza za jugoistočnu Europu. Imajući u vidu činjenicu da bi se gore spomenuti ciljevi i potreba lakše ostvarili djelovanjem unutar jugoistočne Europe, delegati su predložili osnivanje regional-

nog cestovnog saveza za jugoistočnu Europu. Taj bi savez trebao djelovati slično kao i Baltički cestovni savez ili Nordijski cestovni savez, ali bi njegov djelokrug rada trebao biti mnogo širi nego što je to slučaj kod spomenutih saveza koji djeluju na razini vlada.

Opći cilj regionalnog cestovnog saveza za jugoistočnu Europu bio bi pospješivanje razvoja suradnje između državnih cestovnih ustanova te između javnog i privatnog sektora, podizanje strukovnih standarda u tom području na višu razinu, olakšavanje transfera i prijenosa znanja i praktičnih postupaka u cestovnom sektoru. Taj savez bi isto tako trebao doprinosti afirmaciji domaćeg privatnog sektora u području cestovnih prometnica.

Zbog financijskih poteškoća sa kojima su suočene države jugoistočne Europe, predloženi regionalni cestovni savez trebao bi imati jednostavnu operativnu strukturu koja bi se sastojala od manjeg središnjeg tajništva i nacionalnih ureda unutar vladinih institucija. Regionalnim cestovnim savezom predsjedavala bi svake godine neka druga država iz te regije. Takav cestovni savez organizirao bi svake godine susret tj. Cestovni kongres poput IRF-ovog Cestovnog kongresa za jugoistočnu Europu, i to u suradnji sa i uz pomoć IRF-a. "

Sudionici Četvrtog IRF kongresa o cestama za jugoistočnu Europu donijeli su i poseban zaključak o Jadransko-jonskom prometnom koridoru (JJPK) i Jadransko-jonskoj autocesti (JJA):

Daje se potpora ministrima prometa zemalja Jadransko-jonske inicijative da nastave stručne i proceduralne aktivnosti proklamirane u Zajedničkoj izjavi o programu Jadransko-jonskoga prometnog koridora i Jadransko-jonske autoceste, koju je potpisalo pet ministara prometa (HR, BiH, CG, AL, GR) na CEMT zasjedanju u Ljubljani 26.-27. svibnja 2004.:

- zajednički nastup prema Konferenciji europskih ministara prometa/transporta (CEMT-u) za uvrštenje JJPK u mrežu paneuropskih prometnih koridora
- suglasnost o JJA kao velikom europskom i širem regionalnom projektu stabilizacijskog i razvojnog značaja
- osnivanje stručnoga koordinacijskog odbora za JJPK i JJA na razini ministarstava prometa sedam zemalja JJI
- osnivanje zajedničkoga stručnog tima za konceptijsko rješenje, studije i projekte te za usklađivanje trase JJA i prateće cestovne mreže od Trsta u Italiji do Kalamate u Grčkoj
- projektno bilateralno usklađivanje graničnih dionica i spojnih točaka
- usklađeno planiranje fazne i etapne izgradnje
- zajednički nastup prema međunarodnim programima i financijskim institucijama.

Navedenim aktivnostima omogućit će se kvalitetna međususedska prometna i gospodarska suradnja kao potpora širim stabilizacijskim procesima.

Hrvatsko Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka prihvaća obvezu da u Zagrebu (kao inicijativnom sjedištu za JJPK i JJA) u svibnju 2005. organizira osnivačke sjednice:

- koordinacijskog odbora za JJPK i JJA na razini odgovornih dužnosnika ministarstava prometa sedam zemalja JJI
- zajedničkog odbora eksperata za JJPK i JJA imenovanih u ministarstvima prometa sedam zemalja JJI

sa zadaćom da se utvrdi zajednički program rada u skladu sa stručnom metodologijom izrade studija, projekata i drugih zajedničkih aktivnosti.

B. Nadilo